GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 150. Duminecă, 7 (19) Iuliu. 1885.

Braşovŭ, 6 (18) Iuliu 1885.

Telegrama dela Budapesta, publicată mai la vale, ne vorbesce de órecare ovaţiune, ce i s'ar fi făcutŭ d-lui Trefort de unii învĕţătorĭ din Bănatŭ. Dlŭ Trefort se folosĭ de acéstă ocasiúne spre a şterge puţinŭ urmele penibilei împresiunĭ ce-a făcut'o asupra tuturorŭ — şi în ţéră şi în străinĭ — strămutarea juriului dela Sibiiu la Clușiu şi mişcarea de maghiarisare pornită de „Kultur-egylet-“ulŭ din Ardélŭ.

Este unŭ neadevĕrŭ şi-o clevetire—ḑice ministrulŭ — décă se susţine, că limba maternă a naţionalităţilorŭ ar fi ameninţată în Ungaria. Ceea ce doresce elŭ, este ca toţĭ cetăţenii sĕ ştie unguresce, mai multŭ nimicŭ.

Ca sĕ ne putemŭ face o ideă clară despre modulŭ cum înţelege dlŭ Trefort lăţirea cunoscinţei limbei maghiare, pe lângă respectarea limbei nóstre materne, vomŭ da aici cititorilorŭ cum se face o pildă instrucţiunea copiilorŭ noştri în scólele de statŭ maghiare. Unŭ tênĕrŭ studentŭ românŭ, ce ne visită ḑilele acestea, ne povesteşce următórele:

Eram în prima clasă a scólei civile (Polgári-iskola) din orăşelulŭ Lipova. Cu toţii eramŭ 35 şcolarĭ, între carĭ 18 Românĭ, de nu mĕ înşelŭ 7 Maghiarĭ, 3 Evrei, 1 Bulgarŭ şi ceilalţĭ Nemţĭ. Acurateţa, cu care profesorii noştri îşĭ făceau cursurile, graţiă atenţiunei harnicului directorŭ, era esemplară. Prima ocupaţiune însĕ, ce aveau ei şi cu deosebire d-lŭ Directorŭ, când intrau în clasă, era se ne înveţe a cunósce: cine suntemŭ? Dar sĕ nu crédă eineva că acésta o făceau după principiulŭ ḑicalei din fruntea templului delficŭ. Tótă măestria consta într'unŭ interogatoriu, împreunatŭ cu nisce esercitii gimnastice, ceea ce, fiă ḑisŭ fără sfială, ne procură plăcere, căcĭ veniamŭ în micĭ conflicte şi dispute cu profesorii noştri.

Iată pe scurtŭ dér fidelŭ decursulŭ acelui interogatoriu. După ce întra profesorulŭ în clasă spre a-şi ocupa loculŭ, ne provoca se şedemŭ şi noi: „Üljetek le!“ Acésta trebuia sĕ o facemŭ cu precisiune militară, de-aceea ne dojenea sĕ stămŭ milităresce şi sĕ ne aşeḑamŭ de-odată, apoi ne comanda: „Keljenek fel a Magyarok!“ (Sĕ se ridice Maghiarii!) Toţĭ trebuia sĕ ne sculămŭ. Venia apoi comanda: „Keljenek fel a Románok!“ (Sĕ se scóle Românii!) Aicĭ profesorulŭ ne privia încreţindŭ fruntea, căcĭ aştepta sĕ şedemŭ liniştiţĭ şi sĕ tăcemŭ ca peşcii. Dér noi Românii, mândri de numele nostru, eramŭ numai decâtŭ în picióre. Sĕ fi veḑutŭ ce fulgere se descărcau atuncĭ din ochii şi ce tunete se sloboziau din gura profesorului asupra nóstră. Trebuia sĕ şedemŭ din nou şi profesorulŭ îşĭ repeta comanda până când la „Keljenek fel a Románok!“ nu se ridica nici unulŭ! Acésta se întêmpla şi cu ceilalţĭ conscolarĭ Germanĭ, norocŭlŭ lorŭ numai că nu dădeau profesorului aşa multŭ de lucru.

După aceste esercitii ciudate profesorii adresau fiecăruia din noi separatŭ întrebările următóre — se înţelege în limba maghiară, care era limba de propunere: — Cum te chiamă? —Unde te-ai născutŭ? — Ce e tată-tĕu? Care'i limba ta maternă? — La tóte aceste întrebărĭ trebuia sĕ rĕspundemŭ şi, ca unŭ felŭ de conclusiune, ne întreba la urmă: „De azért te mégis mi vagy?“ — Azért én mégis magyar vagyok! — És miért vagy te magyar? — Azért mert... magyar országban születtem? — S örülsz rá hogy magyar vagy ? — Igenis, büszke vagyok rá, hogy magyar vagyok! (Pe românesce! Dar cu tóte astea ce eştĭ? — Cu tóte astea suntŭ Maghiarŭ, — Şi de ce eştĭ Maghiarŭ? —Fiindcă m'am născutŭ în ţéra Maghiarilorŭ.— Şi te bucurĭ că eştĭ Maghiarŭ? — Da, sunt mândru, că sunt Maghiarŭ).

Acestŭ dialogŭ trebuia sĕ se esecute din literă în literă şi era vai de celŭ ce cuteză sĕ afirme că nu'i Maghiarŭ.

Am spusŭ şi tatălui meu cum mĕ silia profesorulŭ a mĕ mărturisi ca Maghiarŭ, şi elŭ, vĕḑêndŭ cum eram de maltratatŭ acolo m'a luatŭ dela şcóla unguréscă şi m'a trimisŭ la o şcólă română....

Şépte anĭ au trecutŭ de atuncĭ, după cum ne spune tênĕrulŭ nostru. Dlŭ Trefort era atuncĭ numai de trei anĭ ministru şi multe nu erau, cum suntŭ astăḑĭ. Nu esistá nicĭ silă legală pentru învĕţarea limbei maghiare în scólele poporale nemaghiare, nicĭ nu se prigonéu învĕţătorii, ce 'şĭ împlinéu conscienţiosŭ datoria faţă de limba lorŭ română şi nu erau „Kultur-egyleturĭ“, carĭ sĕ 'i laude pentru negligerea ei şi sĕ le dea premii pentru merite câştigate prin lăţirea limbei maghiare. Pe atuncĭ guvernulŭ şi dieta maghiară nu părăsiseră încă politica mai moderată înaugurată de Eötvös şi Deák şi totuşĭ în şcólele supraveghiate de ministrulŭ de culte şi instrucţiune se făcea acéstă propagandă pentru maghiarismŭ care trebuia sĕ omóre simţirile naturale şi nobile din inimile copiilorŭ românĭ şi sĕ crescă din ei nisce cetăţenĭ făr' de caracterŭ.

Cine sĕ mai crédă dar vorbelorŭ îmflate ale lui Trefort?

Anglia şi Rusia.

In faţa situaţiunei politice, ce a luatŭ o schimbare atâtŭ de seriósă din causa cestiunei afgane, corespondentulŭ din Londra alŭ lui „N. fr. Presse“ s'a vĕḑutŭ îndemnatŭ a vorbi cu unŭ membru alŭ cabinetului englesŭ, cerêndu-i lămurirĭ asupra adevĕratei stărĭ de lucrurĭ. Membrulŭ cabinetului a declaratŭ, că situaţiunea a devenitŭ seriósă, că Ruşii au ocupatŭ nu numai întrarea nordică a defileului Zulficar — pe când după învoiala făcută întregulŭ defileu avea sĕ se lase Afganilorŭ — ci Ruşii au înaintatŭ încă şi trupe ameninţândŭ şi celălaltŭ capĕtŭ alŭ defileului. Acéstă înaintare de trupe se consideră în Londra ca unŭ simptomŭ fórte seriosŭ. Amintitulŭ omŭ de afacerĭ ḑice, că Rusia se înşală dacă crede că liberalii nu vorŭ sprijinĭ pe conservatorĭ în oposiţiunea lorŭ în contra pretenţiunilorŭ rusescĭ, deórece liberalii încă hotărîseră sĕ nu cedeze Ruşilorŭ cu nicĭ unŭ preţŭ defileulŭ Zulficar.

„Oficiulŭ Reuter“ anunţă cu data 16 Iuliu n. din Teheran, că în timpulŭ celorŭ din urmă 14 ḑile au sositŭ în Merv şi în Pul-i-Chisti întărirĭ considerabile de trupe rusescĭ. Se vede că Rusia vrea sĕ resolve cestiunea afgană prin arme, deórece tóte foile englese afirmă, că atitudinea Rusiei a devenitŭ atâtŭ de ostilă, încâtŭ nu mai voiesce sĕ se ţină nicĭ de învoiala stabilită între Giers şi Granville. Rusia vrea deplina dominaţiune peste întregŭ defileulŭ Zulficar.

„Saint-James Gazette“ consideră situaţiunea din Asia centrală atâtŭ de ameninţătóre, ca nicĭodată, şi crede că Ruşii au intenţiunea sĕ esecute o loviturŭ neaşteptată contra Heratului. „Globe“ ḑice că mai bine rĕsboiu cu Ruşii, decâtŭ sĕ li se dea Zulficarulŭ.

Căpitanii Yate şi Peacock din comisiunea de graniţă au sositŭ în Herat şi au plecatŭ, la invitarea autorităţilorŭ afgane, sĕ inspecteze fortificaţiile. Restulŭ comisiunei s'a apropiatŭ de Herat, ca sĕ pótă comunică şi primi mai uşorŭ scirĭ.

SCIRILE ḐILEI.

„Szatmármegyei Közlöny“ scrie: „In véculŭ societăţii szécheniane, reuniunei pentru cultura Ardélului“, se întêmplă frumosulŭ casŭ, că trei popĭ olăhĭ au ridicatŭ dela oficiulŭ de dare din Careii marĭ prin chitanţe date în limba olahă congrua ce o dă preoţilorŭ statulŭ. Ba unulŭ i-a şi spusŭ respectivului funcţionarŭ de dare, care se 'ndoia sĕ ia orĭ nu chitanţele, că ḑĕu nu e frumosŭ, că nu şcie limba română... In totŭ casulŭ e o îndrăsnéţă provocare a maghiarismului, când aceştĭ domnĭ nu se sfiescŭ sĕ evite, într'unŭ modŭ ostentativŭ, a vorbi limba oficială a stutului când ridică sume ce li se dau sprijinŭ chiar din partea statului. Nicĭ unŭ comentarŭ nu mai e de lipsă! Dar acelŭ funcţionarŭ, care a comisŭ o ilagalitate luândŭ chitanţele în limba română, ar merita sĕ fiă trasŭ la dare de sémă de direcţiunea financiară regéscă din Sătmarŭ.“ La acestea fórte bine observă „Kronstädter Zeitung“: „Bietulŭ omŭ, care-a scrisŭ acestŭ comicŭ comunicatŭ, nu are şcire de alŭ 23-lea § din legea naţionalităţilorŭ şi pare că trăeşce în pĕrerea, că banii ce curgŭ în visteria statului suntŭ banĭ curatŭ unguresci şi că nu vinŭ în cea mai mare parte dela cetăţenĭ nemaghiarĭ“.

—0—

Ni se scrie din Borszek cu data de 3 Iuliu: „Mi s'a uritŭ cumplitŭ aci, din causă că óspeţii suntŭ ca cupraştia; nicĭ odată n'a fostŭ atâtŭ de puţină lume ca acum, îmĭ pare că din pricina bólei de gâtŭ, care a bântuitŭ pe aci. De altmintrelea timpulŭ e superbŭ. Dacă până Duminecă în 8 Iuliu nu mai sosescŭ óspeţĭ, rĕmânemŭ pustii.“ S.

—0—

Bietulŭ „Ellenzek“ nu mai scapă de nĕcazurĭ şi supĕrărĭ. Fierbe fierea 'n elŭ, că unŭ comerciantŭ din Odérheiulŭ săcuescŭ a datŭ unŭ circularŭ în limba germană. „Asta este o adevĕrată insultă — strigă nĕcăjitulŭ „Ellenzek“ — că unŭ librarŭ maghiarŭ nu se sfiesce în Ungaria a întrebuinţa tipăriturĭ germane cu predicatele sale de nobilŭ. Pfui!“ Totŭ aşa de cătrănitŭ e şi pe reuniunea industrială din Orăştia, că firma unui birtŭ — ce e proprietatea ei — este germană, măcar că reuniunea trăesce în Ungaria. Trebue că suntŭ căldurĭ mar în Clușiu.

—0—

La 12 Iuliu în Bistriţa o servitóre a bĕutŭ, pe când juca, unŭ paharŭ cu apă rece; urmarea a fostŭ, că imediatŭ căḑŭ mórtă la pămêntŭ.

—0—

„L'Indépendance roumaine“ scrie, că după rapórtele sosite din diferite părţĭ, ale ţĕrii, recolta grâului, care e aprópe terminată, este fórte satisfăcĕtóre ca calitate şi cantitate. Recolta porumbului promite a fi escelentă în anulŭ acesta.

—0—

Guvernulŭ rusŭ a însărcinatŭ pe d. Widholm, unulŭ din cei mai cunoscuţĭ naturaliştĭ, sĕ mérgă în România, sĕ studieze serviciulŭ antifiloxericŭ alŭ ţĕrii şi în acelaşĭ timpŭ sĕ facă studii asupra acestui flagelŭ.

—0—

„Telegrafului“ i se scrie din Basarabia, că acolo dealungulŭ rîului Prutŭ au apărutŭ o mulţime de şerpĭ, a cărora muşcătură produce o fierbinţélă şi unŭ felŭ de frigurĭ, carĭ durézá cincĭ şi optŭ ḑile. Şérpele e de grosimea degetului şi are mărimea unui cotŭ, aparţine, după spusele unui profesorŭ de sciinţe naturale din Chişinĕu, speciei cunoscute în zoologiă sub nume de Vipera Berus. Copii şi femeile care culegŭ căpşune şi smeură suntŭ mai cu sémă victimele acestorŭ tîrîtóre.

„Lupta“ comunică, că în ultima sesiune a esamenelorŭ pentru bacalaureatŭ s'au presentatŭ în Iaşĭ 56 candidaţĭ, din carĭ 20 au fostŭ respinşĭ de comisiune, pentru că n'au întrunitŭ condiţiunile de admitere. Din cei 36 admişĭ, 17 au obţinutŭ diploma de bacalaureatŭ.

—0—

Ḑiarulŭ „Tutova“ din Bêrladŭ i se comunică, târguşorulŭ Săvenĭ, judeţulŭ Dorohoiu, că în nóptea de 25-26 Iuniu, pela orele 12½, biserica care s'a fondatŭ la anulŭ 1805 şi este de-o mărime şi frumuseţe rară a fostŭ atinsă de trăsnetŭ, arḑêndu-i acoperemêntulŭ de totŭ şi clopotniţa; iară în interiorulŭ ei fulgerulŭ 'i-a distrusŭ o parte din catapetésmă şi părţĭ din unele policandre, rĕmânêndŭ icónele intacte, precum şi celălaltŭ mobilierŭ alŭ acestui sfântŭ locaşŭ.

—0—

Duminecă în 19 Iuliu n. orchestra orăşenéscă va da în grădina „Pomului verde“ unŭ concertŭ-serată cu ur-

mătorulŭ programŭ: 1. »Nordische Ouverture« de Seidemann. 2. »In's Centrum«, vals de Ioh. Strauss. 3. »Frühlingserwachen", de E. Bach. 4. „Grand Divertissement", pe motive maghiare pentru cornŭ de Rosenkranz (d. Krüger). 5. »Frisch, fromm, fröhlich, frei," polca repede de A. Brandner. 6. „O nópte pe Têmpa", valsŭ de Iacobŭ Murĕşanu. 7. »Ouvertură la »Wilhelm Tell«, de Rosini. 8. »Damen Capricen", polca franç. de A. Brandner. 9. »Himliche Liebe» Gavotte de I. Resch. 10. »Reise durch Europa« Potpourri mare de Carl Hoffmann. 11. »Echo Solo« pentru cornŭ de Herbinger (d. Krüger). 12. „Preciosa«, polca mazur de Fahrbach.

UNŬ ÎNVĔȚĂTORŬ „MODELŬ".

Țéra Oaşului, 28 Iuniu 1885.

D-le Redactorŭ! V'am comunicatŭ cu data 27 Maiu a. c., că ministrulŭ cultelorŭ a provocatŭ congregațiunea comitatensă de Ugocia, ca pe suspendatulŭ docente Kerezsán Gusztáv, fără amânare sĕ'lŭ reîntregéscă în postulŭ sĕu. Patru sĕptĕmânĭ ḑiua şi nóptea aşteptămŭ, când vorŭ sĕ sosésca argații d-lui ministru cu felinare în prăjinĭ, pentru a instala pre »renumitulŭ« învĕțătorŭ în scaunulŭ sĕu perdutŭ. Până acum, harŭ Domnului! înzadarŭ; pe semne s'a observatŭ, că suntŭ prea tarĭ alunele

Din contră ḑiarele jidane de Budapesta uni sono scriu la corespondențe, varsă focŭ şi puciósă, urlă ca lupii despre pericolulŭ celŭ mare ce amenință națiunea maghiară, cu totală distrugere.

In »Budapesti Hirlap« nr. 156 sub titlulŭ „Se mişcă Oaşulŭ« se scriu cam următórele:

Docenții, cu sentimente maghiare se scotŭ din stațiunile lorŭ:

I. Kerezsán Gusztáv, docentele maghiarŭ de Turțiu, fù eliminatŭ din stațiune: 1. pentru că a fostŭ premiatŭ dela statŭ cu 50 fl., 2. pentru că a depusŭ esamenulŭ de cualificațiune din limba statului, 3. pentru că în reuniunile docențilorŭ maghiarĭ a disertatŭ despre acea, cum se póte întroduce limba maghiară în şcólele elementare române cu succesŭ, 4. pentru că şi-a maghiarisatŭ numele şi connumele.

II. In Valea sécă, cu ocasiunea esamenelorŭ şcolare, salută pre directorulŭ cu: »dicsértessék a Iesus Kristus«. Directorulŭ ca unŭ leu turbatŭ se aruncă asupra învĕțătorului şi elevilorŭ nevinovațĭ cu cuvintele: „Cum îndrăsnescĭ a mĕ saluta pre mine — fiindŭ Românŭ — maghiareşce?« Şi astfelŭ a blăstămatŭ, încâtŭ a le recita îi opreşce simțulŭ de onóre.

Şi şcițĭ, întrébă corespondentulŭ, cine e directorulŭ acela? E I. Serbacŭ, protopopulŭ Turțiului şi parochulŭ de Gerția mică.

III. Acestŭ prototipŭ de daco-românŭ, cu uneltirile sale a suspendatŭ din postulŭ sĕu pre bravulŭ patriotŭ Hájduk Sandor din Tarna mare, neputêndŭ suferi, câtŭ de frumosŭ conversau şcolarii acestuia între sine în limba dulce maghiară.

Aceştia suntŭ totŭ atâțĭ agențĭ ai României iredente; dela popa dela sate până la episcopŭ, toțĭ româniséză.

Guvernulŭ diecesanŭ din »Keresy« făcù Caragianu, din »Németh« Neamțu, din »Iuhász" Pĕcurarŭ, însuşĭ Szabó, episcopulŭ din Gherla se scriă Croitoru.

A sositŭ timpulŭ sĕ ne unimŭ; unŭ comitatŭ singurŭ e neputinciosŭ; Satu mare, Beregh, Marmația sĕ se asocieze cu Ugocia periclitată, căcĭ altcum suntemŭ perduțĭ.

Étă tonulŭ articulului. Şi óre cine sĕ fiă autorulŭ? Unŭ Iuda, — pardonŭ — unŭ fiu de Românŭ, crescutŭ şi nutritŭ cu prescura şi sudórea Românului. Acestŭ Iuda, pentru negligerea şcólei, neascultare şi enorme defecte s'a suspinsŭ dela beneficiulŭ Turțiului prin ambele forurĭ autonome. Insuşĭ poporulŭ, — care perḑêndu'şĭ pacienta la 24 Aug. 1884 se adună în adunare comunală, nenumĕrațĭ inşĭ enarându'şĭ păcăliturile ce le-a comisŭ acestŭ nefericitŭ docente, — întru atâta s'a înverşunatŭ, încâtŭ era gata a pune mâna pre elŭ şi întréga lui familiă, pentru a-lŭ scóte afară din cvartirŭ şi a-lŭ duce afară de hotarulŭ comunei. Numai la întrepunerea parochului s'a mai mulcomitŭ şi protocolminte i s'a datŭ terminŭ de optŭ ḑile a'şĭ căuta refugiu încotro va vedea cu ochii. Şi totuşĭ are neruşinarea a dechiara, că parochulŭ e persecutorulŭ lui.

Omulŭ însuşĭ este sieşĭ celŭ mai mare duşmanŭ.

Acestŭ docente la 1880 fù premiatŭ dela statŭ cu 50 fl. Amŭ întrebatŭ pe inspectorulŭ regescŭ, că pentru ce? şi ne-a rĕspunsŭ: „Inter vaccas bos est abbas."

Acestŭ docente la 1881, făcêndŭ esamenulŭ de cualificațiune în Gherla, fù respinsŭ din douĕ studii: aritmetica şi limba maghiară. Incidentulŭ acesta că dela statŭ fù remuneratŭ, ér dela chorulŭ preparandialŭ din Gherla respinsŭ tocmai din limba maghiară — l'a folositŭ de motivŭ înaintea Maghiarilorŭ, arĕtându-li-se de martirŭ alŭ simțĕmintelorŭ sale patriotice.

Când era admoniatŭ pentru negligența scolară şi alte neajunsurĭ ale sale, atuncĭ îndată alerga la inspectorulŭ reg. lăcrămândŭ, văiătându-se, că nu o póte duce cu hierarchia bisericéscă, deórece acésta e daco-română — parochulŭ şi protopopulŭ îlŭ vorŭ perde după fața pămêntului, căcĭ elŭ este patriotŭ mare, éră aceia daco-românĭ, agențĭ ai României irredente.

Acestŭ docente, durere, cu uniculŭ amicŭ, frate de cruce—limbile rele ḑicŭ afinŭ alŭ sĕu, Kerekes Demeter — compunŭ totŭ felulŭ de denunțărĭ totŭ în contra parocului; de patru anĭ inventéză totŭ felulŭ de clevete, minciunĭ şi le trimitŭ foilorŭ jidane din Budapesta. Şi scițĭ pentru ce atâta obosélă, ostenélă, neruşinare dela aceştĭ doui frațĭ de cruce? Pentru ca unulŭ sĕ pótă reveni de nu dascalŭ, baremĭ cantorŭ aicĭ, altulŭ sĕ fiă denumitŭ de capelanŭ activŭ, deşi alta iscusință nu are, decâtŭ că póte ceti o misă mititică.

Tocmai pentru aceea şi eu am onóre a'i recomanda pre ambii on. consistoriu şi tuturorŭ frațilorŭ protopopĭ, parochĭ, senatelorŭ scolare, ca devenindŭ cutare postŭ séu stațiune vacantă, sĕ vĕ aducețĭ aminte de ei, sĕ aibă terenŭ şi în alte părțĭ a descoperi pe agenții României irredente; căcĭ Statulŭ şi confrații lorŭ, cu tótă dragostea, nu suntŭ aplecațĭ a'şĭ da pânea celorŭ de nouĕ uşĭ.

Unŭ nume fără nume.

Blaşiu, 10 Iuliu 1885.

In corespondența publicată în Nr. 129 din „Gazeta Transilvaniei" cu datulŭ Blaşiu în 20 Iuniu se atinge o cestiune nu de puțină însemnătate, căcĭ e vorba de cualificarea învĕțătorilorŭ românĭ. Pentru ca on. publicŭ, care cetesce „Gazeta Transilvaniei", sĕ nu fiă de credință cum că cele comunicate de d. Brutus suntŭ chiarŭ aşa, adecă adevĕrate, ne-amŭ propusŭ cu permisiunea onoratei redacțiunĭ a rĕspunde d-lui Brutus.

Inainte de tóte trebuie sĕ afirmămŭ cumcă d. Brutus nu este corespondentŭ fidelŭ, din simpla causă fiindcă nu spune adevĕrulŭ, de aceea se şi jenéză a'şĭ subscrie corespondența. In corespondența d-sale e vorba de o cestiune momentósă, prin urmare décă cele comunicate de d-sa suntŭ adevĕrate, atuncĭ trebuia sĕ'şĭ pună numele celŭ adevĕratŭ, căcĭ unŭ atare obiectŭ merită mai multă garanție decâtŭ o subscriere fictivă.

Dar sĕ luămŭ punctŭ de punctŭ corespondența d-lui Brutus, pentru că astfelŭ mai uşorŭ se va puté convinge on. publicŭ cetitorŭ, cum că d. corespondentŭ în adevĕrŭ nu cunósce obiectulŭ din cestiune, prin urmare nicĭ nu póte fi raportorŭ sincerŭ, cu atâtŭ mai vĕrtosŭ fiindcă îi lipsesce şi seriositatea şi paciența. Da, deórece ca sĕ-țĭ poțĭ esprimă în publicŭ indestulirea séu neîndestulirea fața de unŭ esamenŭ, trebue sĕ fiĭ nepreocupatŭ, sĕ aibĭ paciență, adecă sĕ asistĭ dela începutŭ şi până în fine la tóte obiectele, ascultândŭ şi rĕspunsurile cele bune. Afară de aceea nu e de prisosŭ a mai auḑi şi părerea altorŭ asistențĭ competențĭ în astfelŭ de cestiunĭ. Décă făcea astfelŭ d. Brutus, atuncĭ de sigurŭ că nu se încurcă aşa, nu afirmă nescarĭ absurdităţĭ. Inainte de tóte trebuia sĕ spună on. publicŭ, cumcă în anulŭ acesta esamenulŭ de cualificațiune s'a ținutŭ în 17 şi 18 celŭ scripturisticŭ şi în 19—20 celŭ verbalŭ; apoi sĕ arĕte cumcă dintre învĕțătorii admişĭ (23) câțĭ suntŭ absoluțĭ de preparandiă şi câțĭ nu? Şi în fine trebuia sĕ se informeze despre resultatulŭ esamenului, sĕ aştepte sĕ se pronunțe mai ânteiu comisiunea cualificatóre, care a asistatŭ dela începutŭ şi până în fine făcêndu-şĭ însemnărĭ particulare şi oficióse.

Dacă avea atâta paciență, atuncea de sigurŭ cumcă nu ar fi afirmatŭ îndată la începutŭ, că nicĭ rĕspunsurile celorŭ absolvațĭ de preparandiă încă nu suntŭ îndestulitóre. Cum póte ḑice aşa ceva d. Brutus, cand d-sa nicĭ nu a sciutŭ cumcă carĭ suntŭ absolvațĭ de preparandiă şi carĭ nu? Şi apoi ce e mai multŭ nicĭ n'ai fostŭ de fața în continuu, ci numai cu marĭ intervale.*) E dreptŭ că n'au rĕspunsŭ toțĭ pe eminență, şi că rĕspunsurile au fostŭ mestecate, acésta aşa merge şi airea, chiarŭ şi la preparandiile de statŭ, precum bine vei fi sciindŭ şi d-ta d-le Brutus. — Comisarulŭ regescŭ atâtŭ în anulŭ acesta, câtŭ şi în anulŭ precedentŭ, în conferința ținută pentru clasificațiunea învĕțătorilorŭ deja esaminațĭ a dechiaratŭ categoricŭ, cumcă e mare deosebire între rĕspunsurile ce le dau învĕțătorii absolvațĭ de preparandiă, şi între rĕspunsurile celorŭ neabsolvațĭ. Acésta e faptă. Şi acum judece orĭ şi cine, care e mai competinte în acestŭ obiectŭ, d. Brutus séu unŭ inspectorŭ şcolasticŭ îmbĕtrânitŭ pe cariera instrucțiunei şi care este o autoritate pedagogică?

Totŭ unŭ neadevĕrŭ comunică şi în aliniatulŭ 3, deórece cuvintele acelea nu le-a ḑisŭ nimenĭ séu n'a observatŭ cumcă preşedintele comisiunei cualificătóre singurŭ provoca şi ḑicea destulŭ, numai şi numai în limba română. Ne mirămŭ cum d. Brutus a auḑitŭ atâtŭ de rĕu, deşi şedea mai aprópe de presidiu decâtŭ de comisarŭ — inspectorŭ şcolasticŭ.

De aceea că unii au înretbuințatŭ şi nescarĭ terminĭ mai vulgarĭ, rĕi, neromânescĭ n'are sĕ se mire nimicŭ d. Brutus, căcĭ aceea se mai întêmplă şi cu ómenĭ cu mai multă carte decâtŭ nisce învĕțătorĭ bĕtrânĭ, fără cursŭ preparandialŭ. Apoi sĕ-şĭ aducă aminte d. Brutus cumcă omulŭ greşesce mai uşorŭ atuncĭ când vine în tremă. Ér espresiunea d-lui Brutus »nu trebue sĕ maghiarisațĭ Românii ş. a« este fĕtulŭ fantasiei sale poetice.

Causa la aceea că suntŭ şi astăḑĭ învĕțătorĭ slabĭ nu e nicĭ comisiunea esaminătóre nicĭ profesorii preparandialĭ. Séu nu stă lucrulŭ totŭ astfelŭ şi la alte popóre, carĭ trăescŭ în nescarĭ împrejurărĭ mai bune decâtŭ noi, nu suntŭ şi acolo învĕțătorĭ de tótă specia?

Nu scimŭ mai încolo în ce legătură aduce apoi pe d. Popŭ Stefanŭ cu esamenulŭ de cualificațiune din anulŭ acesta. Nu cumva voiesce şi prin acésta sĕ arate cumcă nu cunósce de locŭ obiectulŭ în care s'a încurcatŭ prin uşurința sa? Nicĭ sub d. Popŭ Stefanŭ, deşi împrejurările erau cevaşĭ mai favoritóre, încă n'amŭ statŭ de locŭ mai bine decâtŭ astăḑĭ, de órece şi atuncĭ ca şi astăḑĭ avemŭ învĕțătorĭ şi bunĭ şi mai slabĭ; acésta aşa va fi totdéuna, ómenii suntŭ mestecațĭ.

Apoi prin aceea că afirmă mai în josŭ în corespondența sa, cumcă d. Popŭ Stefanŭ pretindea IV. Clase dela cei ce voescŭ sĕ fie primițĭ la preparandiă, érăşĭ trădéză puțina s'a cunoscință, deşi ca omŭ cu multă carte trebuia sĕ scie cumcă nu d. Popŭ Stefanŭ. ci legea pretindea atuncĭ şi pretinde şi astăḑĭ IV Clase. Lipsa însĕ frânge legea, aşa a fostŭ atuncĭ, aşa e şi astăḑĭ; se primescŭ şi de cei cu mai puține clase de IV décă şi încâtŭ potŭ susținé esamenulŭ de primire prescrisŭ totŭ prin lege pentru dênşii. Dar apoi nicĭ nu e condițiune absolutŭ necesară, ca cineva numai cu IV clase sĕ pótă fi învĕțătorŭ bunŭ. Inainte de tóte sĕ aibă voiă, paciență şi plăcere pentru carieră, şi atuncĭ chiar numai cu clasele normale şi cursulŭ preparandialŭ încă póte deveni învĕțătorŭ de frunte. Avemŭ esemple vii, poftéscă d. Brutus până la noi şi suntemŭ în stare a-lŭ convinge cu actele în mână.

Nu e adevĕrŭ în fine nici aceea cumcă astăḑĭ se primescŭ la preparandiă totŭ secundaşii din gimnasiu. Nu cugete d. Brutus cumcă profesorii preparandialĭ de astăḑĭ ar fi atâtŭ de indiferențĭ fața de acestŭ obiectŭ. De órece va fi sciindŭ bine şi D-Sa cumcă şi profesorii încă au mare influință décă au o clasă mai bună şi din contra.

E adevĕrŭ că nu s'au primitŭ şi nu sĕ primescŭ nicĭ astăḑĭ totŭ tinerĭ de frunte, deórece aceştia nu vinŭ la preparandiă vĕḑêndŭ câtŭ de amară e pânea învĕțătorilorŭ. Acésta va fi aşa până când sórtea învĕțătorilorŭ se va mai îmbunătățiți, ce şi noi dorimŭ din inimă, cu atâtŭ mai vêrtosŭ fiindŭ că astăḑĭ preteosiuniie suntŭ cu multŭ mai marĭ decâtŭ înainte de acésta cu 5, 10, 15 anĭ. Fiă încredințatŭ însĕ d. Brutus, cumcă tinerii, carĭ absolvă preparandia deşi nu au IV clase gimnasiale totuşĭ suntŭ pregătițĭ pentru cariera lorŭ. Profesorii îşĭ facŭ datorința, le esplică atâta până când pricepŭ, şi poțĭ sĕ te convingĭ cumcă mulțĭ dintre cei mai slabĭ studențĭ cei primimŭ din necesitate dela gimnasiu, aci au eşitŭ bunĭ. Vino şi veḑĭ şi te vei convinge din actele preparandiei, căcĭ repețimŭ numai voiă şi paciență sĕ aibă póte fi învĕțătorŭ bunŭ.

Judecata d-lui Brutus fața de învĕțătorii cei bĕtrânĭ, carĭ nu facŭ progresŭ, e prea aspră ca sĕ nu ḑicŭ tirană; nu sciu cum póte pretinde, ca aceştia sĕ fie scoşĭ cu copii cu totŭ pe stradele ómenilorŭ ca sĕ móră de fóme, séu ce însémnă a-i înlocui cu alții?

Mai pe urmă fiă convinsŭ D-lŭ Brutus cumcă autoritățile scolastice se îngrijescŭ de scóle câtŭ potŭ numai şi fără indemnulŭ d-sale, căcĭ décă aşteptă până la dênsulŭ era prea târḑiu. S'a făcutŭ şi mai facŭ îmbunătățirĭ în interesulŭ instrucțiunei. Chiarŭ acum se edifică scóle normale şi clase preparandiale, carĭ potŭ fi de modelŭ. Se va îmbunătății şi sórtea învĕțătorilorŭ. La tóte acestea însĕ trebue timpŭ şi mijlóce, deodată nu se potŭ face.

Atâta avemŭ sĕ-i rĕspundemŭ d-lui Brutus, consultându-lŭ frățesce ca de altădată sĕ fie prudentŭ, câştige-şĭ date esacte şi totdéuna sĕ cugete şi la urmărĭ. Căcĭ prin comunicarea unorŭ lucrurĭ atâtŭ de neesacte cum suntŭ celea din corespondența menționată, mai multŭ strică decâtŭ folosesce. Pentrucă luândŭ în considerare ordinațiunea ministerială mai nouă referitóre la cualificațiunea învĕțătorilorŭ românĭ, corespondința d-lui Brutus póte sĕ strice multŭ causei făcêndŭ imposibilă depunerea esamenului de cualificațiune multorŭ învĕțătorĭ bunĭ, din simpla causă prea bine cuvêntată on. publicŭ. Aşa stamŭ éră nu după cum afirmă dlŭ Brutus.

Direcțiunea institutului preparandialŭ gr. cat.

*) Pe ce'şĭ baséză scriitorulŭ acestei rectificărĭ afirmarca, că n'a fostŭ în continuu corespondentulŭ nostru la esamenŭ, ca şi cum sigurŭ l'ar cunósce, cum spune şi mai josŭ că şedea aprópe de presidiu? — Red.

Ingâmfarea magnaților maghiarĭ.

Câtŭ de îngâmfațĭ suntŭ magnații maghiarĭ, se póte vedea din următórea caracterisare a ḑiarului »W. Allg. Zeitung«:

»Cumcă principele Milan Obrenovicĭ a devenitŭ rege alŭ Serbiei, acésta s'a recunoscutŭ de tóte curţile Europei. Se pare însĕ, că casina naţională maghiară din Budapesta nu a luatŭ notiţă despre acéstă şi refusă regelui Milan »recunóscerea« lui. Toţĭ domnitorii şi membrii caselorŭ domnitóre, carĭ vinŭ la Budapesta, suntŭ învitaţĭ de aristocraţiă şi conduşĭ în casina naţională. Regele Milan nu primi nicĭ o învitare şi nicĭ nu apărŭ printre aristocraţiă. Când unŭ domnitorŭ ajungea la Budapesta, se afla la gară printre ceilalţĭ ómenĭ întotdéuna şi unŭ funcţionarŭ alŭ casinei naţionale, pentru ca sĕ facă onorurile celui sositŭ; totuşĭ la sosirea regelui Milan nu era nimenea din funcţionarii casinei la gară. Şi acestea tóte, numai pentru că regele Milan nu este declaratŭ de casina naţională de »legitimŭ«. Strămoşii sĕi, se ḑice, că au fostŭ negustorĭ de porcĭ, şi urmaşulŭ astorfelŭ de ómenĭ nu trebue sĕ între în casina naţională, cu tóte că pórtă o corónă. Câtŭ timpŭ a statŭ regele Milan la esposiţiune, nu s'a vĕḑutŭ nicĭ unulŭ dintre aristocraţii cunoscuţĭ la esposiţiune — de frică sĕ nu se întâlnéscă cu regele, şi abia acum, după ce a plecatŭ regele Milan, li se luă marilorŭ domnĭ magnaţĭ pétra după inimă.

Este cu totulŭ altceva, când principele de Wales se află aci, şi acum deja se facŭ totŭ felulŭ de pregătirĭ, căcĭ se pare, că succesorulŭ tronului englesŭ va sosĭ în timpulŭ celŭ mai scurtŭ în Budapesta. Şi totuşĭ principele de Wales, la prima visitare a Budapestei, nu a produsŭ multă bucuriă tinerilorŭ magnaţĭ. Era pela 11 óre séră în casina naţională, după souper (prânḑŭ). Prinţulŭ trebuia sĕ plece la 5 óre diminéţa, şi fiindcă până atuncĭ nu voia sĕ se culce, se puse sĕ jóce cărţĭ cu magnaţii. Pela ora 1 din nópte prinţulŭ de Wales câştigase deja 40,000 fl. La 4 óre diminéţa poseda prinţulŭ şecurĭ pentru 150,000 fl. ce-i câştigase. Precum este sciutŭ, suntŭ datoriile de jocŭ datorii de onóre; la 5 óre prinţulŭ trebuia sĕ plece şi şecurile trebuiau până atuncĭ sĕ fie încasate. In douĕ-ḑecĭ de echipage şi trăsurĭ cutrierară tinerii magnaţĭ în rĕvĕrsatulŭ ḑiorilorŭ stradele Budapestei şi la 5 óre suma a fostŭ depusă. Póte prinţulŭ de Wales la sosirea sa procsimă în Budapesta va da tinerilorŭ domnĭ magnaţĭ »Revanche«!.....

——o——

O a doua Eszter Sollymosy?

Ni se scrie din Făgăraşŭ cu data de 4 (16) Iuliu:

Au trecutŭ trei ḑile de când se caută pre totŭ loculŭ în Făgăraşŭ o fată de 17 anĭ, servitóre la móşa israilită de aicĭ. Servitórea, fiică română orfană de mamă din Mucundorf, a fostŭ trimésă de stăpână-sa cu găinĭ ca se le tae la şacterulŭ jidovescŭ, de unde, deşi s'ar fi întorsŭ la casa stăpânei sale — la momentŭ a dispărutŭ. Tatălŭ fetei dimpreună cu o soră a ei şi alte rudenii, umblă plângêndŭ pe stradele Făgăraşului fără s'o mai găséscă. Judecătoria locală a luatŭ mĕsurĭ ca sĕ-i dea de urmă fetei, însĕ până acum nu s'a aflatŭ nimicŭ. Fata a peritŭ cu capulŭ golŭ, desculţă şi numai cu-o cameşe pre ea; tóte celelalte haine îi suntŭ la stăpână-sa.

Publiculŭ făgărăşanŭ vorbesce multe în causa perirei grabnice a acestei fete, şi între altele, că acesta ar fi unŭ alŭ doilea casŭ ca cela dela Tisa-Eslar.

——o——

Partea economică.

Galaţĭ lânga Oltŭ, 29 Iuniu 1885.

Prevestirile notate în calendarele nóstre din anulŭ acesta nu ne-au înşelatŭ, şi influinţa regentului acestui anŭ Venus, în limba poporului »Luceafĕrulŭ,« se urmăresce cu esactitate, căcĭ vedemŭ că nu trece ḑi, acum decând amŭ întratŭ în Iuniu, ca sĕ nu avemŭ ploi torenţiale împreunate în cele mai multe casurĭ cu furtunĭ şi grindină, carĭ aducŭ pagube recoltelorŭ nóstre, pe aci destulŭ de frumóse.

Mai în primăvéră eramŭ ameninţaţĭ de o secetă continuă, care pusese pe gândurĭ pre economĭ, şi care a şi lăsatŭ urme în părţile nóstre, lipsindu-ne de fênaţii de pe carĭ mai nu avemŭ ce così. De pe unŭ jugĕrŭ fênaţŭ abia se póte strânge unŭ coşŭ de carŭ de fênŭ, precând mai anii trecuţĭ nu se mulţămea omulŭ cu douĕ carĕ câtŭ puteai pune. Ne mângâemŭ, că póte olăvĭ sĕ avemŭ mai bune, dupăce acum curgŭ ploi fără încetare, cari adapă pămêntulŭ setosŭ şi friptŭ şi de vênturile din primăvĕră.

In celelalte ramurĭ ai recoltelorŭ preste totŭ economulŭ de aicĭ e mulţămitŭ. Grânele, deşi pe alocurea rarĭ, promitŭ unŭ seceríşŭ bunŭ; cucuruzele, după cum se arată, aşa frumóse n'au fostŭ de multŭ timpŭ, numai câtŭ acum în multe locurĭ le-a pişcatŭ binişorŭ grindina şi le-au culcatŭ ploile, împreunate cu vêntŭ, la pămêntŭ. Strugurĭ încă vorŭ fi în anulŭ acesta, după cum raportéză cultivătorii de vii dela Calborŭ, Cincu mare, Cincşorŭ, Rodbavŭ etc., carĭ aducŭ veştĭ, că de multŭ timpŭ aşa unŭ inceputŭ frumosŭ la strugurĭ n'au vĕḑutŭ. Ceapa, tutunulŭ, curechiulŭ, napiĭ etc., nu mai puţinŭ pómele: mere, pere, cereşe etc. suntŭ din abundanţă şi frumóse.

Ḑilele-sŭ căldurόse (cu nădufŭ) şi urmărite în tótă după améḑa cu ridicărĭ de norĭ negri, carĭ în învălmăşala lorŭ vĕḑêndu-i crede omulŭ că se prăpădesce lumea. Din norii negri se descarcă apoi dupăce premerge o mişcare de aerŭ forţatŭ, plóiă în picăturĭ marĭ amestecată cu grindină. O parte din cucuruzele de pe otarele Galaţĭ, Calborŭ şi Boholţŭ au fostŭ sfârticate rĕu de grindina căḑută în 23 a. l. c.

La 15 a. l. c. în Galaţĭ a căḑutŭ fulgerulŭ pe o şură, a întratŭ prin códa unui furcoiu de grajdŭ prefăcêndu-o ţăndărĭ, şi şura dimpreună încă cu unŭ grajdŭ alŭ vecinului a arsŭ până în pamêntŭ.

Astăḑĭ de diminéţă sórele ne zimbesce prevestindŭ o ḑi frumósă, cântatulŭ cocoşilorŭ însĕ şi puşcatulŭ muscelorŭ ne dă sĕ cugetămŭ la furtuna de după améḑĭ. Suntemŭ sub mâna lui Dumneḑeu, căruia trebue sĕ ne supunemŭ. **A.**

——o——

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

PESTA, 18 Iuliu. — Invĕţătorii şi învĕţătorele din Ungaria sudică, între cari mulţĭ (?) de naţionalitate română cari se află aci s'au dusŭ în corpore în audienţă la ministrulŭ cultelorŭ care mulţumindŭ înainte de tóte pentru ovaţiune, observà că se bucură fórte multŭ, că învĕţătorii din Ungaria sudică de diferite limbĭ trăescŭ în cea mai bună armoniă şi amiciţiă. Este neadevĕrŭ şi clevetire, că ar vrea cineva sĕ răpéscă limba maternă a vre-unei naţionalităţĭ, orĭ care ar fi ea. Elŭ, ca orĭcare patriotŭ sincerŭ, doresce numai ca toţĭ cetăţenii Ungariei sĕ vorbéscă şi limba unguréscă. In urmă le recomandă sĕ ingrijéscă de instrucţiunea junimii. Apoi cei adunaţĭ se depărtéză în furtunóse strigăte de „Eljen,“ după ce, la dorinţa conducĕtorului societăţii, Trefort bătù unŭ cuiu în stégulŭ reuniunei.

ARANYOS-MAROTH (în Ung.), 18 Iuliu. — Adunarea comitatensă de erĭ a suspendatŭ din posturile lorŭ pe viceşpanulŭ, pe protofiscalulŭ, pe amêndoi controlorii. Acéstă mĕsură stă în legătură cu defraudarea comisă de casierulŭ comitatensŭ Szaszy, care s'a sinucisŭ.

——o——

MULŢĂMITĂ PUBLICĂ.

(Urmare şi fine)

II. Lista Nr. 2. Colectantŭ D-lŭ I. Moldovénu, Bucurescĭ. 1. I. N Beşlégă 5 l., 2. D. I. Rĕşnovanŭ 2 l. 50 banĭ, 3. V. V. Creţoiu 2 l., 4. V. Odorŭ 1 l., 5. A. I. Tomoşoiu 2 l., 6. G. P. Peteu 2 l., 7. V. V. Cornénu 2 l., 8. N. R. Colcég 3 l., 9. A. I. Ciceiu 2 l., 10. G Bărbuceanu 2 l., 11. T. Verzea 10 lei, 12. I. Moldovénu 10 lei. Suma 43 lei 50 banĭ.

III. Lista Nr. 3. Colectantŭ D-lŭ I. Moldovénu 1. I. R. Puricescu 5 l., 2. A. G. Munteanu 5 l., 3. I. Boncotă 5 l., 4. G. I. Mitocŭ 3 l., 5. D. Blebea 3 l., 6. A. Hiller 2 l., 7. C. Avrămescu 2 l., 8. I. C. Georgiu 2 l., 9. P. Dumitrescu 2 l., 9. M. Vinesu 2 l., 10. N. Rĕşnovéau 3 l., 11. G. Petricŭ 3 l., 12. R. Gologanŭ 2 l., 13. N. Gologanŭ 2 l., 14. I· Ionescu 2 l., 15. I. Sutescu 2 l., 16. I. Bobeşŭ 2 l.; 17. I. Popescu 5 l., 18. I. Bădiceanu 2 l., 19, M. I. Sulica 2 l., 20. I. Dobrescu 1 l., 21. I. Mihalcea 2 l. Suma 59 lei.

IV. Lista Nr. 4. Colectantŭ D. C. C. Panţu Brăila 1. C. C. Panţu 2 l., 2. I. R. Goga 5 l., 3. I. Moroianu 2 lei, 4 S. Bóntă 5 l., 5. G. G. Mihăescu 2 l., 6. Moritz Scheiu 2 l., 7. G. G. Sasu 1 l., 8. G. G. Belu 2 l., 9. St I. Eremia 2 l. Suma 23 lei.

V. Lista Nr. 5. Colectantŭ D-lŭ G. V. Bocărnea 1. I. I. Panţu 2 l., 2. C. C. Albuleţŭ 2 l., 3. D. A. Butoianŭ 1 l., 4. N. Căciulă 2 l., 5. Ghiordănescu 1 l., 6. I. S. Munténu 2 l., 7. A. D. Sasu 2 l., 8. D. R. Papucŭ 2 l., 9. N. A. Popa 2 l., 10. I. D. Şeitanŭ 1 l., 11. Emanuilŭ ..... 5 lei, 11. I. M. Gherleanu 1 l., 13. I. G. Rădulescu 1 l., 14. Bocărnea 2 l, 15. I. I. Burduloiu 3 l., 16. I. V. Gămulea 3 l., 17. I. D. Barbu 2 l. Suma 34 lei.

VI. Lista Nr. 6. Colectantŭ d-lŭ I. Moldovénu, Bucurescĭ. 1. I. N. Muscă 3 lei, 2. I. Boncotă 4 l., 3 Furnică 2 lei, 4. N. N. 1 l., 5. A. Dobrescu 2 lei. Suma 12 lei.

VII. Lista Nr. 7. Colectanţĭ d-nii Tănase Rĕsvau şi I. N. Munténu, Brăila. 1. T. Rĕsvan 10 l., I. N. Munténŭ 5 l., 3. Isidorŭ Mântuescu 5 l., 4. N. R. Leu 1 l., 5. B. I. Circa 5 l., 6. Neurath 1 l., 7. I. Cochinos 2 l., 8. An. Creţu 1 l., 9. Stefanŭ Sterinescu 1 leu 50 banĭ, 10. Stefan Molândac 1 l., 11. I. I. Păltănea 4 l., 12. M. G. Căciulă 2 l., 13. N. Negoescu 1 l., 14. N. I. Şeitanŭ 4 l. Suma 43 l. 50 b. — Suma totală 371 lei şi 1 fl. Dobânda dela cassa de economiă 1·61. Suma 372 l. 65 b. şi 1 fl. S'a spesatŭ cu portulŭ preste totŭ 11·65, rĕmâne suma 361 lei.

Subscrisulŭ a primitŭ din suma acéstă până acuma suma de 348 lei. Schimbaţĭ în banĭ de ai noştri facŭ 151 fl. 64 cr. plus 1 fl. de'a d. N. Eremias face 152 fl. 64 cr.

Spesele stégului: 1. Materia (Atlas de mătase vişiniă) 44 fl. 2. Douĕ tablourĭ pe elŭ 100 fl. 3. Suliţa vĕrsată din aramă 6.50. 4 Rudulŭ 2.50. 5. Toculŭ de plóiă 5.80. 6. Ţinte şi alte mĕrunţişurĭ 1.55. Suma 160 fl. 35 cr. De aci resultă unŭ deficitŭ de 7 fl. 71 cr.

Afară de acestŭ deficitŭ mai avemŭ lipsă de 2 ciucurĭ în valóre cam de 10 fl., pentru care d-lŭ I. Stanŭ Sporea precum am înţelesŭ a şi deschisŭ o altă listă.

Satulungŭ, 22 Iuniu 1885 v. **Ioanŭ Dorca,**
Directorŭ scolarŭ.

——o——

DIVERSE.

Tunŭ monstru pentru Italia. — In ḑilele acestea s'a trimisŭ din fabrica Krupp către loculŭ de împuşcatŭ Meppen, unulŭ dintre cele 4 tunurĭ de litoralĭ, destinate pentru guvernulŭ italianŭ. Este unŭ tunŭ cu calibru de 40 centimetri. Lungimea ţevei este de 14·30 M., greutatea de 120.400 kilograme. Péna de închisŭ (casa dinapoi) cântăresce 3640 kl., alte părţĭ aparţinĕtóre la tunŭ 3510 kilogr. Colosulŭ aruncă o ghiulea (granată) de 1000 kilogr. la o depărtare de 15·5 kilometri. Se înţelege de sine, că pentru a produce acéstă îi trebue o cantitate de prafŭ de puşcă dela 300—500 kilogr. Tunulŭ va fi trimisŭ pe 2 vagóne cu optŭ osii, lucrate anumitŭ pentru scopulŭ acesta. Acestea suntŭ legate unulŭ cu altulŭ printr'unŭ podŭ cu o greutate de 136.000 kil. şi pe acestŭ podŭ zace colosulŭ de tunŭ. Pentru asigurarea podurilorŭ de drumŭ de ferŭ, peste carĭ va trebui sĕ trécă colosala greutate, s'au luatŭ mĕsurile necesare.

***

Unŭ testamentŭ. — O vĕduvă bogată din comitatulŭ Sussex (Englitera) murindŭ a lăsatŭ Societăţii protectóre a animalelorŭ din Londra o sumă de 150,000 francĭ; pentru înfiinţarea de fântânĭ pentru animale 50,000 francĭ; refugiului pentru cânii perduţĭ 25,000 francĭ. Spre a justifica acéstă dărniciă, testatórea constată »că ea n'a avutŭ nicĭ odată sĕ se plângă de vre-unŭ animalŭ, dar că a întâlnitŭ numai ticăloşii şi ingratitudine la cea mai mare parte dintre omenii cu cari a avutŭ afacerĭ.

***

Copilŭ monstru. — In nóptea de 27—28 Iuniu trecutŭ femeea Maria lui Costache Apostolŭ din comuna Mărgineniĭ Muntenĭ, judeţulŭ Bacău, a născutŭ unŭ copilŭ monstru. Elŭ nu s'a pututŭ cunósce bine de ce secsŭ este, avea câte 6 degete la mânĭ şi la picióre, faţa lui sĕmĕna cu aceea de ursŭ. După o jumĕtate de oră dela nascere a muritŭ, spune »Cetăţénulŭ.«

***

S'a culcatŭ fată şi s'a sculatŭ bărbatŭ. — »Cetăţenulŭ« din Bacău povestesce următórele: »In comuna Osebiţii Mărginenĭ jud. Bacău, se află o fată cu numele Maria, în etate ca de 34 anĭ, fiica lui Mihaiu Tancău. Din svonŭ publicŭ primarulŭ se înformézǎ, că aseea fată bĕtrênă în realitate era bărbatŭ. Chemată la primăriă şi siliă a spune adevĕrulŭ, numita Maria n'a negatŭ, mărturisindŭ că în adevĕrŭ e bărbatŭ şi că de 6 anĭ umblă îmbrăcatŭ femeesce, răḑêndu-şĭ cu desĕvêrşire barba şi mustăţile. Numita povestesce, că părinţii ei au născut'o fată, dér că acum 6 anĭ, în lipsa părinţilorŭ, s'a dusŭ la o baltă sĕ prinḑă peşte; acolo a storopit'o unŭ somnŭ şi s'a culcatŭ pe malŭ. Când s'a treḑitŭ din somnŭ s'a vĕḑutŭ că nu mai era fata, ci bărbatŭ. Acéstă şarlataniă, primarulŭ a raportat'o sub-prefectului respectivŭ şi acesta parchetului, care e pe cale de urmărire, ca nu cumva acelŭ individŭ sĕ fi comisŭ vr'o crimă óre-care, şi pentru a nu mai fi prinsŭ nicĭ odată, s'a prefăcutŭ în femeiă.«

***

Mâncaţĭ de lupĭ. — Acelaşĭ ḑiarŭ comunică, că în comuna Piopana, judeţulŭ Tutova, o femee alŭ căreia nume încă nu s'a pututŭ afla, ducêndu-se la prăşitŭ în ţĕrină, puse copilulŭ ei în etate de unŭ anŭ josŭ pe ogorŭ, şi cam depărtându-se cu prăşitura se întórse sĕ-lŭ véḑă. Nenorocita găsesce copilulŭ mâncatŭ de lupŭ. Pe când ea îşĭ plângea copilulŭ, lupulŭ se întórse şi o sfâşiă şi pe dênsa.

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 18 Iuliu st. n 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.88	Vênd.	8.89
Argint românesc	»	8.80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.84	»	9.86
Lire turcescĭ	»	11.15	»	11.20
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.84	»	5.87
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.	»	123.5
Discontulŭ	»	. . . 7—10 % pe anŭ.		

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Nr. 333 ex 1885.
a. f. sc. gr.

Publicațiune de licitațiune

peutru arêndarea dreptului regalŭ de propinațiune sèu cârciumăritŭ.

A) Obiectulŭ.

„Fondulŭ scolasticŭ centralŭ alŭ foștilorŭ grănițerĭ românĭ de religiunea românéscă greco-catolică de pe teritorulŭ regimentului de odinióră c. r. alŭ II-le românŭ de margine din Ardealŭ Nr. 17 posede

I cu dreptŭ de proprietate avitică dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ din comunitățile de pe Valea Rocnei séu a Someșiului și anume:

1. din Năsĕudŭ, 2. din Rebrișóra, 3 din Rebramare, 4. din Parva (Lunca Vinului) 5. din Nepos (Vărarea), 6. din Feldru, 7. din Ilva-mică, 8. din Sângeorgiu, 9. din Maierŭ, 10. din Rocna vechiă, 11. din Rocna nouă (Șianțŭ), 12. din Ilva-mare, 13. din Măgura, 14. din Santu-Iosifŭ (Poiana), 15. din Leșiu, 16. din Salva, 17 din Hordou, 18. din Bichigiu, 19. din Telciu, 20. din Romuli, (Strîmba), 21. din Runcu, 22. din Mititeiu, 23. din Găurenĭ, 24. din Plaiu (Suplaiu), 25. din Poienĭ (Poienile Zagrei), 26. din Zagra, 27. din Mocodŭ cu cele douĕ comunitățĭ de după têrgŭ (dela Șieu), 28. din Nusifalĕu (Nagy-Falu) și 29 din Sântŭ-Ioana (Szt.-Iván).

a) Dela scaldele dela Rocna numite: Valea Vinului.

II. Ca cumpĕrătură liberă dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ dela scaldele dela Arieșŭ (Dombhát).

III. Asemenea ca proprietate câștigată pe temeiulŭ serviciului militare de 88 (optḑecĭ și optŭ) de anĭ și a regulamentului de graniță din 1766 prin complanarea fondului scolasticŭ centrale greco-catolicŭ cu erariulŭ în pactulŭ din 12 Martiu 1872 dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ din comunitățile:

a) din Valea Borgoului: 30. Borgo Rusŭ (1) 31 Borgo Ḑiosenĭ, (2) 32 Borgo Miḑlocenĭ (3) 33 Borgo-Susenĭ (4) 34 Borgo Prundŭ (5), 35 Borgo Bistrița (6) 36. Borgo Tiha (7), 37 Borgo Murĕșenĭ (8).

b) de după têrgŭ, de pe Valea Șieului, séu cerculŭ Monorului, 38 Budaculŭ românŭ (Román Budák) (1), 39 Ragla (2), 40 Șieuțŭ (Kis Sajó) (3), 41 Monorŭ (4), 42 Gledini (5).

c) Din Valea Mureșului (totŭ de după têrgŭ, cerculŭ Monorului, acum comitatulŭ Murĕșŭ-Turda), 43 Rușii în munțĭ (Maros-Oroszfalu) (6) și 44 Morărenĭ (Monosfalu) (7).

IV. Mai încolo totŭ pe calea cumpĕrăturei libere prin fondulŭ filiale de reservă alŭ fondului scolasticŭ centralŭ gr.-cat.

1. dreptulŭ regalŭ din prediulŭ Măgura Calului în estravilanulŭ comunitățeĭ Borgo Tiha și 2. dreptulŭ regalŭ de cărciumăritŭ din Tihuța în estravilanulŭ comunitățeĭ Borgo Prundŭ.

V. Dintre aceste esercita acestŭ dreptŭ fondulŭ scolasticŭ centralŭ susŭ numitŭ eschisivŭ preste anulŭ întregŭ în Aniesiu (II) în Valea Vinului (I a,) în Măgura Calului (IV 1) și în Tihuța (IV 1)

VI. In comunitățile Valea Someșului cu Nusifalĕu și Sănt-Ioana (I p. 29 inclusive) dreptulŭ regalŭ de cărciumăritŭ de preste anŭ e cumulatŭ definitivŭ cu celŭ treilunarŭ (liberŭ) de tómnă.

VII. In comunitățile de pe Valea Borgoului, Șieului și Murĕșului (III a, b, c) dreptulŭ liberŭ treilunarŭ de tómnă nu e încă cumulatŭ ci se esercită pe lângă celŭ de peste anŭ.

B) Modalitatea.

Spre a asigurá venitele acestui dreptŭ regalŭ *pe ḑece anĭ după olaltă, adecă din 1 Ianuariu st. n. 1887 pănă la 31 Decemvre 1896 inclusive, pănă la 12 óre la mieḑu nopții,* administrațiunea fondurilorŭ scolastice și de stipendie ale foștilorŭ grănițerĭ românĭ de pe teritoriulŭ susŭ descrisului regimentŭ, mai târḑiu în districtulŭ Năsĕudŭ, ér acum (afară de III c., 1, 2) în comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ, publică prin acésta licitațiune cu oferte și învită pe cei, ce arŭ dori a luá în arêndă dreptulŭ de cârciumăritŭ în una séu în mai multe din comunitățile și prediele înșirate sub I II III și IV ca până *Luni în 17 Augustŭ st. n. 1885 la 2 óre p. m.* sĕ'șĭ trimită la adresa: „Comisiunei administrătóre de fondurile scolastice și de stipendii ale fostilorŭ grănițerĭ românĭ în Năsĕudŭ ofertele compuse în scrisŭ sigilate, timbrate și încărcate cu vadiulŭ de 10 %, (ḑece la sută) a prețulului de strigare statoritŭ după specificațiunea mai dela vale, séu în banĭ gata numĕrațĭ séu sunătorĭ, séu în note de ale băncei austro-ungare, séu și în hărtie de statŭ de ale Austro-Ungariei, computate după cursulŭ bursei din ḑiua licitațiunei dimpreună cu cupónele și talónele lorŭ încă nedecăḑute, scăḑute cu 15 % sub prețulŭ nominalŭ.

Ofertele vorŭ avé a cuprinde în sine ca condițiune sine qua non:

1) cumcă îmbiitorulŭ ia dreptulŭ de cârciumăritŭ în arêndă pe 10 (ḑece anĭ) începêndŭ din 1 Ianuariu st. n. 1887 până la 31 Decemvre 1896.

2) Prețulŭ câtŭ îlŭ oferesce pe anŭ pentru fiecare din comunitățile séu prediele numite, una câte una séu și mai multe orĭ tóte întruna, însĕ așa ca la dreptulŭ regalŭ din fiecare comunitate sĕ fiă pusŭ prețulŭ oferitŭ pentru acela separatŭ, deórece oferte cumulative cu o sumă pe mai multe, séu pe tóte drepturile regale din tóte comunitățile în concretŭ la olaltă, orĭ și în ce grupe, séu secțiunĭ din diferitele valinu se primescŭ, și de se vorŭ dá, se vorŭ restitui oferentului fără considerare.

Prețulŭ oferitŭ va trebui sĕ fiă mai mare decâtŭ suma pusă ca prețu de strigare în conspectulŭ dela călcăiulŭ acestei publicațiunĭ, însĕ sub acelŭ prețŭ nicĭ de câtŭ nu se va acceptá.

3) în ofertŭ trebue să fiă pusă neapĕratŭ condițiunea că oferitorulŭ cunósce bine și pe deplinŭ condițiunile generalĭ și speciali de licitațiune până în cele mai mărunte părțĭ ale lorŭ și că sĕ supune necondițiunatŭ la ele și sĕ îndatoresce a-le împlini fără nici o escusare și apoi cumcă se au cetitŭ și esplicatŭ și le pricepe și înțelege bine din literă în literă.

4) Ofertulŭ séu sĕ fie scrisŭ și subscrisŭ cu mâna propriă a oferentului séu se aibă tóte recerințele unui documentŭ deplinŭ validŭ după procedura civilă.

Indată ce vorŭ trece 2 óre p. m. în Augustŭ nou 1885, se vorŭ deschide ofertele în fața comisiunei administratoria și a membrilorŭ de comitetŭ, cari din întêmplare, séu anume ar luá parte la licitațiune și acele se vorŭ înregistra într'unŭ protocolŭ, ce se va suscepe despre licitațiune, începêndŭ dela celŭ mai micŭ oferente până la celŭ mai mare.

5) la comunitățile din Valea Borgoului, a Șieului și a Murĕșului (III. a, b, c) sĕ se pună în ofertŭ douĕ sume, adecă suma câtă se oferesce numai pentru dreptulŭ de preste anŭ și suma câtă o oferesce cumulative la olaltă cu celŭ treilunarŭ de tómnă la olaltă la fiecare comunitate separatŭ.

Comisiunea administratoriă va ține cu membrii de față ai comitetului séu și de sine, ședința secretă, în care va decide numai decâtŭ că pe care din oferențĭ séu pe cari sĕ-i recomande la comitetŭ și la locurile superióre spre aprobare, ér celorlalte după decidere numai decâtŭ le va restitui vadiele depuse. Atâtŭ condițiunile generali, câtŭ și cele speciali mai deapróре se potŭ vedé la comisiunea administrătóre în órele de oficiu.

Din ședința comisiunei administrătóre de fondurile scolastice și de stipendii ale foștilorŭ grănițerĭ românĭ.

Năsĕudŭ, 12 Maiu 1885.

Președintele: *Iosifŭ Mihalașiu*, m. p.
Secretarulŭ: *Ioachimŭ Murĕșianu* m. p.

Conspectŭ

despre prețurile de strigare statorite pentru dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ din cele 44 comunitățĭ foste grănițăresci și cele 4 predie din ținutulŭ fosfului II-lea regimentŭ românŭ de margine din Ardélŭ pentru licitațiunea cu oferte din 17 Augustŭ st. n. 1885.

Nr. curentŭ	Comitatu	Ținutulu preste totŭ	Ținutulu în parte	Comunitatea séu Prediulŭ unde e dreptulŭ de cârciumăritŭ.	Prețul strigărei: cumulatu cu cel de treilunĭ fl.	cr.	Prețul strigărei: fără cumularecu celŭ de 3 lunĭ fl.	cr.	Adnotare
I.	Bistrița-Năsĕudŭ	I. Valea Rocnei séu a Someșului		Valea Rocnei séu a Someșului					Aici prețulŭ strigărei e pusŭ și anume la Borgou fiind cumularea numai provisoriă, ér după têrgŭ fără cumulare și e de a se îmbia prețulŭ și fără și cu cumularea dreptului de cârciumăritŭ de 3 luni de tómnă atâtŭ în Valea Borgoului câtŭ și în cerculŭ Monorului.
1				Năsĕudŭ	4693	-			
2				Rebrișóra	1850	—			
3				Rebramare	936	—			
4				Parva (Lunca Vinului)	400	—			
5				Nepos (Vărarea)	1271	—			
6				Feldru	1522	—			
7				Ilva mică	1707	—			
8				Sangeorgiu	2253	—			
9				Maierŭ	2185	—			
10				Rocna vechiă	4453	—			
11				Rocna nouă (Șanțu)	1790	—			
12				Ilvamare	1612	—			
13				Măgura	1130	—			
14				Sântu Iosifŭ (Poiana)	670	—			
15				Leșiu	1225	—			
16				Salva	2009	—			
17				Hordou	690	-			
18				Bichigiu	474	—			
19				Telciu	2230	—			
20				Romuli (Strîmba)	271	—			
21				Runcu	579	—			
22				Mititeiu	644	—			
23				Găureni	165	—			
24				Plaiu (Suplaiu)	247	—			
25				Poienĭ (Poenile Zagrei)	526	—			
26				Zagra	1661	—			
27				Mocodŭ	1060	—			
				După têrg séu Valea Sieului					
28				Nusifalĕu (Nagyfalu)	370	—			
29				Sant-Ionŭ (Szt.Iván)	156	—			
a)				a) Valea Vinului					
II.		II.	II.	II. Anieșŭ (Domb hat)	1778	—			
III.		III. Valea Borgoului	Valea Borgoului	a) Valea Borgoului					
30				1. Borgo-Rusu	1600	—			
31				2. » Diosenĭ	2149	—			
32				3. » Miḑlocenĭ	2766	—			
33				4. » Susenĭ	2150	—			
34				5. „ Prundu	3986	—			
35				6. » Bistrița	3152	—			
36				7. „ Tiha	2542	—			
37				8. » Murĕșenĭ	2016	—			
III.			După têrgŭ. cercu Monorului la Sieu	b) După têrg séu cerculŭ Monorului					
38				1. Budaculŭ românŭ (Román Budák)			568	—	
39				2. Ragla			228	—	
40				3. Șieuțŭ (Kis-Sajs)			1475	—	
41				4. Monorŭ			1486	—	
42				5. Gledini			1431	—	
III.	Bistrița-Mureș Năsăud-Turda			c) Valea Murĕșului					
43				Rusii în munțĭ (Maros Oroszfalu)			1829	—	
44				7. Morarenĭ (Monosfalu)			457	—	
IV			Valea Borgo-lui	IV. Măgura calului					
1				1. Măgura calului	965	—			
2				2. Tihuța	681	—			

Tipografia ALEXI Brașovŭ.